

Algemene audiëntie van 17 juni 2015.

PAUS FRANCISCUS OVER GEZINNEN DIE GETROFFEN WORDEN DOOR EEN OVERLIJDEN

In onze reeks over de catechese over het familieleven inspireren we ons vandaag rechtstreeks aan het evangeliefragment van Lucas. Het is een zeer ontroerend tafereel, die ons het medelijden toont van Jezus voor wie lijdt - in dit geval een weduwe (*van Naïm, fv!*) die haar enige zoon verloren heeft. De tekst wijst ons meteen over de macht die Jezus heeft over de dood.

Rouw en verdriet in het gezin.

De dood is een ervaring die elk gezin raakt, zonder één uitzondering. De dood maakt deel uit van het leven. En toch, wanneer hij gezinsleden raakt, is hij nooit zomaar een natuurlijk verschijnsel. Voor ouders is het verscheurend wanneer zij hun eigen kinderen overleven. Zoiets is volkomen tegenstrijdig met de elementaire natuur van menselijke verhoudingen die betekenis geeft aan het gezin zelf. Het verlies van een zoon of een dochter maakt dat de tijd als het ware stilstaat: een afgrond opent zich, die het verleden en ook de toekomst opslokt. De dood, die een jong of klein kind meeneemt, is een kaakslag aan de beloften, de gaven en de opofferingen die men met een blij hart doet voor het leven dat wij geboren lieten worden.

Zeer dikwijls komen ouders in de Sint-Marthakerk naar mij toe met de foto van hun zoon, hun dochter, een kind, een jonge kerel of een jonge vrouw, en dan zeggen ze mij: *hij is er niet meer, zij is er niet meer*. En dan zie ik in hun ogen het diepe verdriet. De familie is als het ware verlamd, verstomd. En gelijkaardig is het verdriet van een kind dat achterblijft wanneer een van de ouders of allebei gestorven is. Die vraag, *maar waar is papa, waar is mama?* - *maar hij is in de hemel* - *maar waarom zie ik hem niet?* Zulke vraag wijst op een angst in het hart van het kind dat achterblijft. De leegte van de verlatenheid opent zich in het kind, en het is nog meer beangstigend dat het nog geen voldoende ervaring heeft om een naam te geven aan datgene wat er gebeurd is. *Wanneer komt papa terug? Wanneer komt mama terug?* Wat moet je antwoorden aan dat verdrietige kind? Ziedaar wat de dood betekent in de familie.

Kwaad op God

In zulke gevallen is de dood als een zwart gat dat zich opent in het leven van de families, en daar kunnen we geen enkele uitleg aan geven. Soms gebeurt het zelfs om de fout aan God toe te schrijven. Hoeveel mensen - o, ik kan ze begrijpen - maken zich kwaad op God, en verwijten hem: *waarom hebt Gij mijn zoon, mijn dochter, weggenomen?* *God is er niet, God bestaat niet*. Hoe

dikwijls heb ik dat niet gehoord. Maar die begrijpelijke woede is iets wat opstijgt uit het hart ten gevolge van een groot verdriet. Het verlies van een zoon of een dochter, een vader of een moeder, is een groot verdriet. En dat overkomt onophoudelijk alle families. In die gevallen, ik heb het al gezegd, is de dood zoals een afgrond.

Dood en de horror van haat en onverschilligheid.

Maar de fysische dood heeft zijn medeplichtigen die nog slechter zijn dan de dood zelf, en dat zijn de haat, de jaloezies, de hoogmoed, de rijkdom, kortom : de zonde van de wereld die werkt voor de dood en hem nog meer pijnlijk en onrechtvaardig maakt. De gevoelsmatige banden in de familie verschijnen als noodlottige slachtoffers en kunnen zich niet weren tegen deze knechten van de dood, die onafscheidelijk zijn van de geschiedenis van de mensheid. Denk maar aan de absurde "normaliteit" waarmee, op sommige plaatsen en op sommige ogenblikken, de horror met de dood wordt vermengd. En dat allemaal ingegeven door de haat en de onverschilligheid van andere menselijke wezens. Moge de Heer ons ervoor behoeden dat we daaraan ooit gewoon worden.

De pijn verzachten, de hoop niet opgeven

In de schoot van het Godsvolk, met de genade van zijn mededogen dat gegeven is in Jezus, tonen talrijke families in feite dat de dood niet het laatste woord heeft: dat is een waarachtige geloofsdaad. Elke keer dat een rouwende familie - zelfs bij een verschrikkelijke rouw - de kracht vindt om het geloof en de liefde te bewaren die ons verbinden met onze geliefde, verhindert zij nu reeds dat de dood alles meeneemt. Het duister van de dood moet bevochten worden met een liefdeswerk dat veel intenser is. 'Mijn God, breng licht in mijn duisternis', smeekt de avondliturgie. In het licht van de Verrijzenis van de Heer, die niemand van hen in de steek laat die de Vader Hem heeft toevertrouwt, kunnen wij de engel uit de dood halen, zoals de apostel Paulus heeft gezegd (1 Korinthiers, 15,55). Wij kunnen de dood verhinderen ons leven te vergifigen, onze liefdesbanden uit te hollen, ons te laten vallen in de meest donkere leegte.

In dat geloof kunnen wij elkaar troosten, wetende dat de Heer de dood voorgoed voor ons heeft overwonnen. Onze geliefden zijn niet in het duister van het niets terechtgekomen. De hoop verzekert ons dat zij in de goede en sterke handen van de Heer zijn. Het is daarom dat het onze opdracht is de liefde te laten toenemen, haar sterker te maken, en de liefde zal ons beschermen tot op de dag waarop elke traan afgedroogd zal worden, "wanneer er geen dood, geen tranen, geen kreten en geen verdriet meer zal zijn (Apokalyps 21,4). Als wij ons laten dragen door dit geloof zal de ervaring van rouw een grotere samenhang van de familiebanden teweegbrengen, een nieuwe openheid voor het verdriet van andere families, een nieuwe

broederlijkheid met de families die geboren en weder geboren worden in de hoop. Deze geboorte wordt ons gegeven door het geloof. Maar ik zou de laatste zin van het evangelie willen onderlijnen dat we vandaag gehoord hebben (Lucas 7,11-15). Wanneer Jezus het leven heeft teruggegeven aan de jongeling, zoon van zijn moeder die weduwe was, zegt het evangelie : '*Jezus gaf hem terug aan zijn moeder*'. En dat is onze hoop! De Heer zal al onze geliefden die reeds vertrokken zijn, aan ons teruggeven, en wij zullen elkaar terugzien. Deze hoop ontgoochelt niet. Laat ons telkens het gebaar van Jezus herinneren: '*En Jezus gaf hem terug aan zijn moeder*'. Zo zal de Heer ook doen met al onze geliefden van ons gezin.

Een bron van hoop

Dit geloof beschermt ons tegen het nihilistische denken over de dood, alsook tegen de valse troost van de wereld, in die zin dat de christelijke waarheid niet het risico loopt om zich te mengen met mythologieën van allerlei soort, die gaan tot superstitie-riten, oud of nieuw (Benedictus XVI, in het Angelus van 2 november 2008). Vandaag de dag is het noodzakelijk dat de pastores en alle christenen op concrete manier de zin van het geloof uitdrukken ten aanzien van de familiale rouwervaring. Men moet niemand het recht ontzeggen om te huilen - het is goed dat wij huilen in onze rouw - Jezus zelf weende en was ondersteboven van de diepe rouw van een familie waar hij van hield (Johannes, 11,33-37). We kunnen veeleer putten uit het eenvoudige getuigenis van zovele families die in de moeilijke overgang naar de dood, tegelijkertijd de zekere overgang van de Heer, gestorven en verrezen, hebben gevoeld, met zijn onherroepelijke belofte over de verrijzenis van de doden. De kracht van de liefde Gods is veel sterker dan de kracht van de dood. Het is deze liefde, het is precies deze liefde die wij actief moeten laten samengaan met ons geloof. En laat ons steeds het gebaar van Jezus herinneren: '*En Jezus gaf hem terug aan zijn moeder*'. Hij zal hetzelfde doen met al onze geliefden en met onszelf. En dan zal de dood in ons definitief overwonnen zijn. Hij is overwonnen door het kruis van Jezus. Jezus zal ons terug samenbrengen in familie.

(de vertaling en de tussentitels zijn van Frans Van Looveren)